

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-helyeg 20 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A bibornok beszéde.

(dr. V.) Az ékesszólásnak mesterműve, a politikai bölcsesség megnyilatkozása, a hithűség kifejezése, az önérték, a nyugodt lelkiismeret hangja, irányt adó, szomorú viszonyaink között rendkívül fontos nyilatkozat az melylyel Schlauch bibornok híveinek és polgártársainak megható ragaszkodását, önzetlen szeretetét fogadta és viszonzta.

A nagygyűlésnek több, mint száz tagból álló küldöttsége egyhangulag, lelkesülten kiáltotta: úgy van! És amint e szózat ismertté lesz ez országban, ugyanazt fogja kiáltani az egész magyar közvélemény. Egész cikksorozat kellene hozzá, illően méltatni a bibornok válaszát. Itt csak egyes kiemelkedő részeire akarjuk felhívni a közfigyelmet.

Az első rész személyi jellegű. Isten elég nagy kort engedett érné. de ha végigtekint felszázados múltján nyugodt lélekkel, emelt fővel lép az emberek elé. Élete nyitott könyv volt. Két magasztos eszme vezette: az egyház és a haza üdvé. Az utolsó öt év csatái a küzdősorok legelőjére állították, bátran kelt a kilencz százados jogok védelmére, — de az ellenfél iránt mindenkor tisztelettel viseltetett, másnak meggyőződését respektálta.

A második rész a magyar sajtó viszonyaival foglalkozik. Az ellene irányult támadás nagyon veszedelmes dolog. Könnyen levonhatják a következtetést: kár nemes ideálokért nemes fegyverekkel küzdeni, — mikor orvul támadják érte nemtelen fegyverrel.

A magyar sajtónak más nemes feladata van; eddig teljesítette is. Az alkotmány kivívása, a szabadság biztosítása, a szabad polgárok szabad véleményének szabad nyilvánítása, a magyar sajtó érdeme, a magyar géniusz nyilvánulása.

A magyar sajtó becsületére legyen mondva, a legnagyobb rész távol állott az elaljasodásnak legutóbbi undorító szerepétől. Nem is illenék magyar jellemhez.

A magyar nem tiszteli az ellenséget, melyet lábbal lehet tiporni!

A beszéd utolsó része köszönet a híveknek és polgártársaknak a bátor fellépésért és biztosítása annak, hogy a nemtelen támadás nem fogja őt leterelni eddigi utjáról a jövőben sem.

Mint a magyar sajtónak igénytelen munkásai köszönetet mondunk mi is a bibornoknak e nyilatkozatért. Elveit, eszméit, melyeket a magyar sajtónak irányul kitűzött, magunkénak valljuk és követni fogjuk legjobb tehetségünk szerint.

A tencsényi körirat.

A tencsényi famózus körirat immár befejezte körutját az országban. Valamennyi törvényhatóság napirendre tért a legliberálisabb főispán stílusreke fölött, amely megérdemli már azért is a közönség figyelmét, mert az alkotmányos életben még nem volt körlevél, a mely ilyen kudarczsal végezte pályafutását. Az ország törvényhatóságai ezt a köriratát mindenütt leszávarták. Ugyis kellett!

Bizalmas rendelet.

Laptársunk a »Dunántuli Hírlap« közli a hírt, hogy Győrmegehez (talán a többi megyéhez is?) a belügyminisztertől bizalmas rendelet érkezett: hogy ne fozszirozzák a községekben külön helyiségek kijelölését a polgári házasság czéljára. A meglevő jegyzői irodák felhasználandók még abban az esetben is, ha azok lakó szobául szolgálnak. Csupán az kötetendő ki, hogy a párok összeadása alkalmával az illető polgári eskető családtagjai ne legyenek bent a szobában. Amint e rendeletből látható, a községek tiltakozása az új költségek ellen megtette a kellő hatást.

Az új tanév küszöbén.

Tanuló csapatok népesítik be városunk főbb utcáit, élénken vitatva, ki lesz az osztályfőnök, ki tanítja a magyart, latint stb. Hazulról először távozott kis deákok könnyes szemmel vesznek búcsút őket ide is elkísért apjuktól és testvéreiktől. Az iskolák előtti téreken az ócska könyveknek egész piaczai rögtönözvők. A könyvkereskedések népesebbek ma minden más üzletnél. Gőz erővel folynak a beiratások. Néhány nap és az ország összes tanintézetében felhangzik a »Veni sancte«. Elmúltak a jó napok, a pihenés,

üdülés napjai tanár és tanítványra egyaránt. Kezdetét veszi egy új iskolai év.

Előre bocsátjuk, hogy városunk iskolái oly tantestületekkel bírnak, a melyekre mindenkor s minden körülmények között büszkék lehetünk.

Ez azonban nem tarthat vissza bennünket attól, hogy most az új tanév küszöbén a tanítási metodus egyes ferde kinövései, hibái ellenében időszerűleg fel ne emeljük szavunkat.

A tanítás sikere három tényező össz-működésétől függ: a tanerők, tanulók és tananyag.

Általános korunknak az a panasza, hogy a tanítás eredménye úgy a felső, mint a közép- és elemi iskolákban nem felel meg a várakozásnak. Ennek okát a fenti tényezők valamelyikében kell keresnünk. És meg is találjuk kisebb-nagyobb mértékben valamennyiben.

Tantestületeink feledik, hogy az iskolának czélja nemcsak tanítani, hanem nevelni; nemcsak az észet, hanem a szívet is kiképezni. Mitér az, ha teoretikus ismeretekkel tele tömik a tanuló fejét és vallási meggyőződés s karakter nélkül engedik kilépni az életbe.

Pedig a mindennapi tapasztalás ez elszomorító tény mellett bizonyít!

Alig rugja le az ifjú az iskola porát, már is a gúny, a kicsinylés hangján beszél a vallás alap igazságairól. Mosolyog, ha a lélek halhatatlanságát, a test feltámadását, az ítéletet, örökkévalóságot említeni hallja.

Lehetséges volna-e ez, ha a nevelés vallás-erkölcsös irányban történnék? Ha a középiskola tanára tovább ápolná, fejlesztené a tanuló ifjúság szívében a hitnek az elemi iskolában elhintett magvait? És mennyi sok alkalma nyílik erre egy tanárnak. Nincs tudományág, a mely többé-kevésbé vonatkozásba hozható ne volna a vallással. Archeologia, történelem, fizika, filozófiai propedeutika, mily bő alkalmat nyújtanak erre! Vétkes mulasztást követ el az a tanár, aki ez alkalmakon keresztül siklik, vagy ezeket a helyeket a vallási meggyőződés rovására aknázza ki.

S hogyan vagyunk a karakterrel? Sehogyse! Pedig ennek mestere a nevelés, az iskola és csak gyakorló tere az élet. Találunk önzést, egyizmust és túlhajtott ambíciót fölös mértékben, de az

igazi jellemet Diogenesként maholnap lámpással kell keresnünk. Pedig a hit és karakter, e kettő vezérünk az életben! Ha az első megrendül, még mindig pótolja úgy, a hogy művelt embernél a becsület; de ha mindkettő elvész, elzúlik a létért való küzdelemben. Innen a napirenden lévő öngyilkosságok, sikkasztások, félmillió adósságot importáló vagonbukások.

Ne az iskolának, az életnek tanítunk!

Tévednénk azonban, ha a baj okát kizárólag a tantestületekben keresnők. Sokkal nagyobb mértékben megtalálhatók azok a tanulóknak és szülőknél.

Ha egy kornak kriteriuma az ő ifjúsága, úgy a mi ifjúságunkban lesújtó kritikáját bírjuk jelenünknek. Kevés a komoly, munkaszerető ifju, annál több a felületes és léha. Elenyésző azok száma, a kik tudványuk kielégítése végett, sok azoké, a kik kalkulus és bizonyítvány megszerzéséért tanulnak. S ebben a szülpők a hibásak!

Alig kerül gyermekük a középiskolába, ellátják zsebpénzzel, küldik tánciskolába, színházba, bálba, »hadd élvezzen, éjszakázzék, hiszen már nem gyermek;« — szóval minden oldalról megizlettetik vele az élet örömeit! Csoda-e azután, ha jobban tetszik neki a mulatás, mint a munka, a léhaság és korhelykedés, mint a görögnyelv és algebra? Csoda-e, hogy mikor az iskolából kilép, sok esetben blazirt és életunt?

Adjunk jó anyagot a tantestületeknek, s akkor más lesz az eredmény; de így nem »lesz gyümölcs a fán!«

Hogy a tanítás csekély eredménye miatt kell panaszkodnunk, az főképp hibás közoktatásügyi tantervünknek tulajdonítható. Az egyes tárgyak évi tananyaga ugyanis olyan labirinth, a melynek utvesztőiben eltéved az ifju. Tanul a románnal együtt öt kötelező és azonfelül egy közhasznú nyelvet, a francziát. Irodalomtörténet-, fi-

zika, természetrajz-, matematikából középiskoláink annyit követelnek, a mennyivel bátran neki lehet menni a tanári alapvizsgálatoknak. Innen van, hogy a tanulóknak nincs ideje, hogy az ismeretek mélyére hatoljon: s a helyett, hogy azok felett gondolkozva szellemi kincsévé iparkodnék tenni az előadottakat, kénytelen arra szorítkozni, hogy úgy — a hogybetanulva felhívás esetén képes legyen a könyvet visszatenni, elmondani. Nagyon természetes, hogy ezek a beemlézett ismeretek, hypothézisek, konjekturák legtöbb esetben máttól holnapig tartanak, a szappanbuborékkal egyéletűek.

Észre veszi ezt az ifju, bizonyára nem a további munkakedv előnyére.

Hátha még e körülmény a tanár durva bánásmódjával párosul. Ha a tanuló nem szülei után a legnagyobb jótevőjét, hanem valóságos ellenségét látja tanárjában. Magam ismertem ifjút, a kit midőn iskolába lépett, mindenki kis Herkulesnek hívott, s mire kikerült, mozgó csontvázzá tette a szervi szivbaj, a melyet a túlfeszített munka, tanárja idegessége és szekundázási mániája szerzett neki, nem valami kedves emlékül.

Arra kell azért törekedni tanférfaiknak, hogy az előirt tananyagot ne a formáját, hanem a tartalmát, — a lényegét tegyék tanítványaik szellemi kincsévé. Ez megmarad, a többi mindelpárolog.

Tanügyünk minden tekintetben mélyreható reformokat igényel. De a mai hibás közoktatási tanterv mellett is sokat tehetnek tantestületeink, ha igazi hivatással töltik be állásukat.

Tanférfaikat a köztiszteletnek oly nimbusa veszi körül, a melyet más pályán működő férfaiknál csak elvétve találunk.

Ne feledjék, hogy nemzetünk jövőjének záloga kezeikbe van letéve, annak a »jobb jövőnek«,

— — — — — mely után

Buzgó imádság epedez,
Százszerekek ajakán!

P—l.

Egy protestáns utóhangja a tegnapi katolikus nagygyűlésről.

Habár nincs szerencsém a katolikus hívőkhez tartozni, mindazáltal bensőleg érzem s bensőmben meg vagyok győződve arról, hogy minden honpolgárnak vallás különbség nélkül szent kötelessége egy érdemtellenül megrágalmazott országos nevű, hazafias és jellemes főpásztor védelmére kelni.

Emberi és hazafiúi kötelességet vélek tehát teljesíteni, midőn én is csekélységgel azokhoz sorakozom, akik tántoríthatlan ragaszkodásuknak s hódolatuknak szeretett főpásztoruk iránt a tegnapi napon hozott egyhangú határozatukhoz képest ma oly imponzáns módon és alakban kifejezést adni siettek.

Nagyárad, 1895. szept. 2.

Kimler Pál.

Biharvármegye közügyei.

Közigazgatási bizottsági gyűlés.

— Szeptember 2. —

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését. Több fontos tárgy került szőnyegre, melynek legtöbb része kedvező elintézészt nyert. A gyűlésen jelen voltak:

Jelen voltak: dr. Beöthy László főispán elnöke alatt, Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Tóth Dezső főügyész, Ferdényi Kálmán arvaszéki elnök, dr. Popovics György h. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Drahotuszky Rezső h. pénzügyigazgató, Lázár Márton kir. alügyész, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök, Örley Kálmán, Balás-házy Bertalan, ifj. Tisza Kálmán, Szász Agoston, Markovits Károly, Ertsey Géza, Hegyesi Márton, Szabó József és előadókként: Lovassy Andor, dr. Beöthy Pál és Keszthelyi Zoltán aljegyzők.

Először a múlt hónapra vonatkozó jelentések olvastattak fel.

Az alispán jelentése.

Az ő felsége legmagasabb jelenlétében végbemenő őszi hadgyakorlatok egy része Biharvármegyében lesz, s már most is, Magyar-Cseke, Szombatság és Belényes vidékén van összpontosítva az egész VII-ik hadtest. Ezen hadgya-

No de így szokott az már történni. A házigazdának meg kell elégednie avval, hogy kifizessen mindenkit: parancsolni meg csak más parancsol.

S ez a másik ember történetesen én voltam. Én rángattam az egész háztartást, akárcsak dróton járt volna. És dicsekedés nélkül elmondhatom, hogy kitűnő gubernátor voltam; a házigazda öreg köszönettel adózott érdemeim fejében mindenkor.

Pedig nagyon egyszerű volt a methodus, mely szerint kormányoztam. Ha valami kellett, azt megmondtam a szakácsnének, ez a kocsisnak, az a szolgálónak; a szolgáló a béresnek adta odább, míg végre az ukáz elnem érkezett a eszmapuczólo pesztonkáig.

S a parancsot megfogadta mindenki.

Hanem egyszer azután én is úgy jártam, mint Éva az almával. Tudta, hogy baj lesz, ha beleharap, hanem a kíváncsiság vagy más valami mégis rávitte a tiltott gyümölcs élvezetére. Egyszer nekem is eszembe jutott, hogy esetleg közvetlen is kiosztom parancsaimat.

Kinéztem az udvarra s ott a béresbe botlottam legelőször. Meghagytam neki, menjen a szőlőbe, s szedjen egy kézikosárra való cseresznyét — mert vendég érkezik s azt cseresznyével akarom traktálni.

A béres szóval se felelt. Megállott előttem akár egy czövek. S jómagam mint akinek rendjén a szénája, szépen tovább oldalaztam. Ebédután lévén, jót aludtam s estefelé kísértéltem a vasutra. Mi csak gyalogszerrel szoktak fogadni a mi vendégeinket.

S a mi vendégünk csakugyan megérkezett

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Főmag. Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök ur ő Eminentijához.

1895. szept. 2.

Ide jöttünk messze idegenből,
Hogy hallhassuk édes szavadat,
És láthassuk bíboros székedből
Aldást osztó fölkenet jobbodat:
Láttunk Téged és hallottunk Téged,
S megértettük magasztos ígédet.
Üdvözölt légy egyházunknak dísz,
Üdvözölt légy hazánk bölcse Te!
Érted vert ma Nagyváradnak szíve,
És e szívnek minden érzete
Míg Te állsz őrt hitünk sziklavaráján,
Nem győzhet meg semmi földi ármány.

Szálljanak bár feléd a gazoknak,
Rágalmazó mérges nyilak,
Néked — néked a szent apostolnak
Nem foghatnak soha ártani;
Mert a pástort, ki nyájának atyja,
Nyája soha — soha el nem hagyja.

Te megvédted lángoló kebelled
S aranyzájjal azt, mi szent s igaz:
Mi megvédünk a hiénák ellen,
S letiporjuk mindazt, ami gaz
És követjük lépteidet híven.
Bizál tehát a te gyermekidben.

Rajongással környezünk mindnyájan,
Mint a gyermek az édes anyját,
És osztozunk szíved bánatában,
S örömeiben mindig egyaránt.
Csak Te védjed, védjed még sokáig
A hitélet omladó bástyáit.

Száll esdésünk az egek Urához:
Nyujtsa tovább drága életed,
S ha a végpercz reád nyuyovást hoz.
Legyen fényes elégtételeid
Az, hogy újra virágozni lássad
Sokat szenvedt szeretett hazádat.

Kádár Géza.

Sztrájkolók között.

— (A „Tiszántul“ eredeti tárczája.) —

Írta: Kincs István.

A jól berendezett háztartás nagyban hasonlít a sürgönyhöz: egy okos ember kell hozzá, ki a kopogtatást kezelje, akkor azután a jelző, a helyi és vonaltelep szónélkül engedelmeskedik s minden a legnagyobb őszhangban működik. De ha valaki a kopogtató helyett a telepeket piszkálja, akkor hiszen az egész masina úgy összegabalyodik, hogy azon többet soha senki sem fog telegraphálni.

Ami háztartásunkban én voltam a kopogtató s mondhatom nagyszerű őszhang uralkodott az egész vonalon. Én a szakácsnéval tartottam, a szobalány a béresrel, a szolgáló meg a kocsissal, az úr meg szegény tisztára magára maradt, az nem kommandórozott senkivel.

korlatok kifolyásából az utak helyreállítására intézkedés tételét.

A közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt, mint júliusban, a hivatalos orvosok 3052 beteget gyógykezelték s így 670-el többet mint az előző hónapban.

Uralkodó kórként, az emésztő szervek bajai szerepeltek, ezennel azonban a váltóláz is okozott jelentékenyebb számú megbetegüléseket.

1. ronesoló toroklob 3 járás 4 községében jött elő járványosan, beteg volt 19, gyógyult 18 meghalt 1.

2. kanyaró 4 járás 6 községében észlelt, beteg volt 145, ebből gyógyult 132, meghalt 2, ápolás alatt maradt 11.

3. hökhurut 2 járás 2 községében fordult elő, beteg volt 48, ebből gyógyult 15, meghalt 3, ápolás alatt maradt 30.

4. Hasi hagymáz 2 járás 1—1 községében 1—1 esetben lépett fel.

Rendőri bonczolat eszközöltetett 11 esetben ezek között öngyilkos volt 4, haláleset által kimult 3, természetes, de rendkívüli halállal elhunyt 4.

Törvényszéki bonczolat 10 esetben eszközöltetett.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint, a helybeli kir. törvényszéki fogházban július hónapról maradt letartóztatva 142 férfi, 33 nő, augusztus hónapban szaporodott 77 férfi és 12 nővel. Összesen tehát letartóztatva volt 219 férfi, 45 nő, ebből a hónap folyamán szabadon bocsáttatott 64 férfi, 14 nő, s így aug. végével letartóztatva maradt 155 férfi és 31 nő.

A kir. pénzügyigazgató jelentése

szerint július hónapban befolyt:

egyesadó czimén	48507	frt	14	kr.
hadmentességi díj czimén	354	>	—	>
bélyeg- és jogilleték czimén	51038	>	27	>
fogyasztási és termelési adók czimén	185671	>	06	>
határvámjövődék czimén	6672	>	66	>

Augusztus hónapban fizetési halasztás engedélyeztetett 3 esetben, házadómentesség megadatott 27 esetben.

A fogyasztási italadók és szeszitalmérési adóknak 1896. és a következő évekre való biztosítására nézve, az egyezkedési tárgyalás 300 községben kisebb-nagyobb eredménnyel megejtetett.

Az 1895. évre az összes adónemek előirása megtörtént és az összesítések a pénzügyminiszteriumhoz felterjesztettek.

Miniszteri leiratok.

A vármegye területén átvonuló állami közutakon teljesített munkálatok felülvizsgálata a közigazgatási bizottság részéről Szász Agoston küldetett ki.

A debreczen-nagyléta-derecskei h. é. vasut mentén előállított ut létesítmények felülvizsgálata elrendeltetett, s evvel az alispán bízott meg.

Kereskedelemügyi miniszternek leirata, mely szerint nem emel kilogást az ellen, hogy Vértes községtől a nagylétei állomáshoz egy egyenes ut létesíttessék, s megengedte, hogy a nagylétei állomás neve »Nagy-Léta-Vértes«-re változtassék át, — a főszolgabíró útján az érdekeltekkel közöltetett.

A belügyminiszternek, az állami anyakönyvvezetők hivatalos bélyegzőinek és a váll-szalagoknak megküldése, valamint a hivatalos pecsétnyomóknak hol való megrendelése tárgyában kelt leiratai tudomásul vétettek, s a vármegye alispánja megbízott, hogy a bélyegzőket s váll-szalagokat az anyakönyvvezetők kinevezetése után azoknak küldje meg, a pecsétnyomókat pedig rendelje meg.

Tudomásul vétetett s az alispán megfelelő eljárásra utasította a belügyminiszternek az egyházpolitikai törvényeknek a jegyzői vizsgák tárgyalására való felvételét, valamint az anyakönyvi felügyelőnek a jegyzői vizsgáló bizottság tagjául lett kirendelését tudató leirata.

A belügyminiszter felhívása folytán az állami anyakönyvvezetők hivatalos órái következőképp állapították meg: hétköznapokon d. e. 9—11 óráig, vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 11—12 óráig.

A kinevezendő anyakönyvvezetők nyilvántartásának összeállításával s vezetésével az alispán bízott meg.

Elfogadta a bizottság az alispán által a dologi kiadásoknak mely arányban való viselése tekintetéből, a lélekszám arányához képest megállapított arány kulcsokra nézve tett előterjesztést.

Várnai Ármán székelyhídi lakosnak, a székelyhídi izr. kerületi anyakönyvvezetőjévé történt választását megsemmisítő vallás és közoktatásügyi miniszteri leirat az érdekeltekkel közöltetett.

Folyó ügyek.

Az ideai őszi hadgyakorlatokra való tekintettel elhalaszthatatlan — szükségessé vált hidjavítási munkálatok biztosítása és végrehajtása tárgyában tett intézkedésekről szóló alispáni előterjesztés jóváhagyólag tudomásul vétetett.

Konyár községnek, a gáborjáni Berettyó hid építése ügyében beadott felebbezése a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztetett.

A pályázat útján betöltendő 11 anyakönyvvezetői állásra, a határidőn belől beérkezett összes pályázati kérvények véleményes jelentés kapcsán a belügyminiszterhez felterjesztettek.

Kis György nagykeri, Jambrik Lajos ber. ujfalusi, — Szegő József bojt, — Jánk Mikulás. forrói, — Gáll Petru kimpányi és Szima Gábor nagylétei lakos kivételes nőülés engedélyezése iránti kérvényei, pártoló vélemény kíséretében a honvédelmi miniszterhez felterjesztettek.

Munkácsi Lajos nagy-létei lakosnak, az ottani kisdodovoi felügyelő bizottság megválasztása ellen beadott felebbezése véleményezés végett a kir. tanfelügyelőnek kiadatott.

Tanügyek.

A Székelyhid községben kivetendő 3%-os óvodai pótdó ügyében, a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztés intézletett.

A pósalakai ev. ref. tanító fizetésének továbbra is államségélylyel való kiegészítése tekintetében, az ottani egyház gondnoksága megnyugtattott.

A b.-diószegi izr. tanítói fizetésnek államségélylyel való kiegészítése iránt kérvény, valamint Henczida községnek, az óvoda felállításának kötelezettsége alól mentesítés iránti kérvénye, — a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztetett.

Tulka községnek, az óvoda felállítására nézve időhaladékot kérő folyamodványa véleményezés végett a főszolgabírónak kiadatott.

A nagy-létei óvónő választásra, Szász Agoston biz. tag küldetett ki.

M.-Keresztes községnek, nyári menedékház felállításának kötelezettsége alól való felmentés iránti kérvény, — véleményezés végett a kir. tanfelügyelőnek adatott ki.

*

Többkisebb ügy elintézése után dr. B e ő t h y László főispán az ülést fél 12 órakor berekesztette.

Badapesti tanár volt, ki hozzánk került valami kilométeres rokonság erejénél fogva pár heti nyári üdülésre.

Diadallal czipeltem haza.

Othon megnyult arccsal fogadott minket a házigazda. Először történt talán életében, hogy vendéggel szemben ily kevés szivességet tanusított. Mindjárt tudtam, valaminek történie kellett.

Alighogy helyet foglaltunk, elkezdett sópáncodni.

— Hidd el, öcsém — szólt a vendéghez fordulva — ma már kinszenvedés a házigazda élete.

Az okát már én kérdeztem.

— Csak cseléd ne volna a világon! — volt a válasz — Azok biz' lesznek a keresztvizet az emberfiáról, hogy az Isten akárhová tegye őket.

— Hát mi baj tulajdonképpen?

— Tudom is én! összegabalyodtak valamennyien.

Gonosz előérzet kezdett gyötörni. Összegabalyodtak! . . . csak nem a cseresznyeszedés miatt? A végére akartam járnai a dolognak, kimentem; előkeresni őket nyomban — gondoltam magamban.

A konyhán senki. Azaz, hogy mégis. Egy sarokban zokog valaki: a szakácsné volt.

— Az ég szerelméért mi baj? — kérdém ijedten.

Semmi válasz. Csak zokog, mintha az apját fölhúzták volna az akasztófára. Próbáltam csitítani, elővettem minden elokvenciáimat, de hasztalan. Azt préseltem ki belőle mindössze:

— Nem leszek én már senki bolondja.

A faképnél hagytam. Kivánsi voltam, mi ujság künn az udvaron.

A kocsis a faházban ült egy tuskón; két keze az ölében, olyan formája volt, akárcsak megtudta volna enni az egész világot szőröstül, bőröstül.

— No András, hát neked mi bajod? — kérdém jó szándékkal.

— Nem leszek én már senki bolondja — volt a válasz. Azontúl egy árva szó az kevés, de annyit se tudtam belőle kipréselni.

Ezek hát összebeszéltek. Dehogy vesztegetem rájuk a drága időt. A béresem talán többre megyek. Az istálló ajtóban pipált.

— Jancsi — szólítottam meg — hát te is megvadultál?

— Nem leszek én a bolondjuk. Nem én — mondá elkeseredve s olyat huzott pipájából, hogy a füstgomoly egy pékkéménynek is becsületére vált volna,

— Van-e cseresznyéd? — folytattam bosszusan.

— Ördögöt van. Hiszen a kisasszonynak postára kellett mennem. Nem hagytak a fára mászni: két urnak nem lehet szolgálni.

— Abban teljes igazságod van, Jancsi; de hát mehetett volna helyetted más is.

— De mikor nekem, éppen nekem kellett. A kisasszony azt mondta, ő parancsol. Megmondtam, másszék András a fára, de az meg azt felelte, neki meg én nem parancsolok. Az úr megszidta a kisasszonyt, a kisasszony Andráson töltötte a bosszuját, ez a szolgálókra tört, s ezek meg nekem jönnek. Perczig se maradok már ebben a házban, fölmondok ebben a minutában.

Láttam, neki van keseredve, neki, de ropantul. Ha vigasztalni találnám, talán egy hét is belerina a megnyugtatósába s kérdés nem-e kötné meg magát a végén annál jobban. S aztán még a többivel is számolnom kellene. Pedig a fehérségekkel meg éppen nem boldogulok. A fehérség elkeseredése olyan mint a könnyező szem, minél többet törülk, annál jobban harmatozik.

Aludni akartam a dologra egyet.

Hanem reggel már hajnalban fölkeltem a házigazda. Azzal rontott be hozzám, hogy megkérdezte, mit csináljon? Öreg baj van.

— Már megint?

— Már megint — felelte gépiesen s olyan keservesen nézett maga elé, mint a fekete halotti lepedő — minden cselédem fölmondott egyszerre. Mind azt hajlja egyik se hagyja magát bolondá tenni.

— De hát ki teszi őket bolonddá?

A gazda csak a vállát vont. Azt akarta vele mondani, annak az Uristen a tudója.

Elhallgattunk mindaketten. Végre én vettem föl a szót.

— No és már most mit szándékozik tenni?

— Mit? el csak nem ereszthetem el őket, mert akkor szent, hogy öcsémuram eteti meg a csikókat s én kefélhetem a lovakat. A többiről nem is beszélek.

— Hát ki akarja őket engesztelni, mikor azt se tudja, mit vétett nekik!

Megint a vállát vont.

Megharagudtam. Ha most kimegyek, hát nyársba húzom valamennyit iziben. A gazemberek azt mondják, nem hagyják magukat lóvá tenni s amellet minket tesznek lóvá. Csak gyertek!

igazi jellemet Diogenesként maholnap lámpással kell keresnünk. Pedig a hit és karakter, e kettő vezérünk az életben! Ha az első megrendül, még mindig pótolja úgy, a hogy művelt embernél a becsület; de ha mindkettő elvész, elzúlik a létért való küzdelemben. Innen a napirenden lévő öngyilkosságok, sikkasztások, félmillió adósságot importáló vagyonybukások.

Ne az iskolának, az életnek tanítunk!

Tévednénk azonban, ha a baj okát kizárólag a tantestületekben keresnők. Sokkal nagyobb mértékben feltalálhatók azok a tanulóknak és szülőknél.

Ha egy kornak kriteriuma az ő ifjúsága, úgy a mi ifjúságunkban lesújtó kritikáját bírjuk jelenünknek. Kevés a komoly, munkaszerető ifju, annál több a felületes és léha. Elenyésző azok száma, a kik tudványuk kielégítése végett, sok azoké, a kik kalkulus és bizonyítvány megszerzéséért tanulnak. S ebben a szüők a hibásak!

Alig kerül gyermekük a középiskolába, ellátják zsebpénzzel, küldik tánciskolába, színházba, bálba, »hadd élvezzen, éjszakázzék, hiszen már nem gyermek!« — szóval minden oldalról megizlettetik vele az élet örömeit! Csoda-e azután, ha jobban tetszik neki a mulatás, mint a munka, a léhaság és korhelykedés, mint a görögnyelv és algebra? Csoda-e, hogy mikor az iskolából kilép, sok esetben blazirt és életunt?

Adjunk jó anyagot a tantestületeknek, s akkor más lesz az eredmény; de így nem »lesz gyümölcs a fán!«

Hogy a tanítás csekély eredménye miatt kell panaszkodnunk, az főképp hibás közoktatásiügyi tantervünknek tulajdonítható. Az egyes tárgyak évi tananyaga ugyanis olyan labirinth, a melynek utvesztőiben eltéved az ifju. Tanul a románnal együtt kötelező és azonfelül egy közhasznú nyelvet, a francziát. Irodalomtörténet-, fi-

zika, természetrajz-, matematikából középiskoláink annyit követelnek, a mennyivel bátran neki lehet menni a tanári alapvizsgálatoknak. Innen van, hogy a tanulóknak nincs ideje, hogy az ismeretek mélyére hatoljon: s a helyett, hogy azok felett gondolkozva szellemi kincsévé iparkodnék tenni az előadottakat, kénytelen arra szorítkozni, hogy úgy — a hogybe-tanulva felhívás esetén képes legyen a könyvet visszatenni, elmondani. Nagyon természetes, hogy ezek a beemlézett ismeretek, hypothézisek, konjekturák legtöbb esetben mátol holnapig tartanak, a szappanbuborékkal egyéletűek.

Észre veszi ezt az ifju, bizonyára nem a további munkakedv előnyére.

Hátha még e körülmény a tanár durva bánásmódjával párosul. Ha a tanuló nem szülei után a legnagyobb jótevőjét, hanem valóságos ellenségét látja tanárjában. Magam ismertem ifjút, a kit midőn iskolába lépett, mindenki kis Herkulesnek hívott, s mire kikerült, mozgó csontvázzá tette a szervi szívhaj, a melyet a túlfeszített munka, tanárja idegessége és szekundázási mániája szerzett neki, nem valami kedves emlékűl.

Arra kell azért törekedni tanfériainknak, hogy az előirt tananyagnak ne a formáját, hanem a tartalmát, — a lényegét tegyék tanítványaik szellemi kincsévé. Ez megmarad, a többi mind elpárolog.

Tanügyünk minden tekintetben mélyreható reformokat igényel. De a mai hibás közoktatási tanterv mellett is sokat tehetnek tantestületeink, ha igazi hivatással töltik be állásukat.

Tanfériainkat a köztisztelnek oly nimbusa veszi körül, a melyet más pályán működő férfiaknál csak elvétve találunk.

Ne feledjék, hogy nemzetünk jövőjének záloga kezeikbe van letéve, annak a »jobb jövőnek«,

— — — — — mely után

Buzgó imádság epedez,
Százvezrek ajakán!«

P—l.

Egy protestáns utóhangja a tegnapi katolikus nagygyűlésről.

Habár nincs szerencsém a katolikus hívőkhez tartozni, mindazáltal bensőleg érzem s bensőmben meg vagyok győződve arról, hogy minden honpolgárnak vallás különbség nélkül szent kötelessége egy érdemtelennél megrágalmazott országos nevű, hazafias és jellemes főpásztor védelmére kelni.

Emberi és hazafiúi kötelességet vélek tehát teljesíteni, midőn én is csekélységgemmel azokhoz sorakozom, akik tántoríthatlan ragaszkodásuknak s hódolatuknak szeretett főpásztoruk iránt a tegnapi napon hozott egyhangu határozatukhoz képest ma oly impozáns módon és alakban kifejezést adni siettek.

Nagyvárad, 1895. szept. 2.

Rimler Pál

Biharvármegye közügyei.

Közigazgatási bizottsági gyűlés.

— Szeptember 2. —

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését. Több fontos tárgy került szőnyegre, melynek legtöbb része kedvező elintézészt nyert. A gyűlésen jelen voltak:

Jelen voltak: dr. Beöthy László főispán elnöke alatt, Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Tóth Dezső főügyész, Ferdényi Kálmán úrvasvári elnök, dr. Popovics György h. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Drahotuszkó Rezső h. pénzügyigazgató, Lázár Márton kir. alügyész, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök, Orley Kálmán, Balasházy Bertalan, ifj. Tisza Kálmán, Szász Ágoston, Markovits Károly, Ertsey Géza, Hegyesi Márton, Szabó József és előadókként: Lovassy Andor, dr. Beöthy Pál és Keszthelyi Zoltán aljegyzők.

Először a múlt hónapra vonatkozó jelentések olvastattak fel.

Az alispán jelentése.

Az ő felsége legmagasabb jelenlétében végbemenő őszi hadgyakorlatok egy része Biharvármegyében lesz, s már most is, Magyar-Cséke, Szombatság és Belényes vidékén van összpontosítva az egész VII-ik hadtest. Ezen hadgya-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Főmag. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ur ő Eminentiajához.

1895. szept. 2.

*Ide jöttünk messze idegenből,
Hogy hallhassuk édes szavadat,
És láthassuk bíboros székedből
Aldást osztó fölkenet jobbodat:
Láttunk Téged és hallottunk Téged,
S megértettük magasztos igédet.
Üdvözölt légy egyházunknak dísze,
Üdvözölt légy hazánk bölcse Te!
Érted vert ma Nagyváradnak szíve,
És e szívnek minden érzete
Míg Te állsz őrt hitünk sziklavarárn,
Nem győzhet meg semmi földi ármány.*

*Szálljanak bár feléd a gazoknak,
Rágalmazó mérges nyilai,
Néked — néked a szent apostolnak
Nem foghatnak soha ártani;
Mert a pástort, ki nyájának atyja,
Nyája soha — soha el nem hagyja.*

*Te megvédted lángoló kebelled
S aranyzájjal azt, mi szent s igaz:
Mi megvédünk a hiénák ellen,
S letiporjuk mindazt, ami gaz
És követjük lépteidet híven.
Bizál tehát a te gyermekidben.*

*Rajongással környezetünk mindnyájan,
Mint a gyermek az édes anyját,
És osztozunk szived bánatában,
S örömeiben mindig egyaránt.
Csak Te védjed, védjed még sokáig
A hitélet omladó bástyáit.*

*Száll esdésünk az eget Urához:
Nyujtsa tovább drága életed,
S ha a végpercz rád nyuyovást hoz,
Legyen fényes elégtéled
Az, hogy újra virágozni lássad
Sokat szenvedt szeretett hazádat.*

Kádár Géza.

Sztrájkolók között.

— (A »Tiszántul« eredeti tárczája.) —

Irta: Kincs István.

A jól berendezett háztartás nagyban hasonlít a sürgönyhöz: egy okos ember kell hozzá, ki a kopogtatást kezelje, akkor azután a jelző, a helyi és vonaltelep szónéklül engedelmeskedik s minden a legnagyobb őszhangban működik. De ha valaki a kopogtató helyett a telepeket piszkálja, akkor hiszen az egész masina úgy összegabalyodik, hogy azon többet soha senki sem fog telegraphálni.

Ami háztartásunkban én voltam a kopogtató s mondhatom nagyszerű őszhang uralkodott az egész vonalon. Én a szakácsnéval tartottam, a szobalány a béresrel, a szolgáló meg a kocsissal, az úr meg szegény tisztára magára maradt, az nem kommandórozott senkivel.

No de így szokott az már történni. A házigazdának meg kell elégednie avval, hogy kifizessen mindenkit: parancsolni meg csak más parancsol.

S ez a másik ember történetesen én voltam. Én rángattam az egész háztartást, akárcsak dróton járt volna. És dicekedés nélkül elmondhatom, hogy kitűnő gubernátor voltam; a házigazda öreg köszönettel adózott érdemeim fejében mindenkor.

Pedig nagyon egyszerű volt a »methodus, mely szerint kormányoztam. Ha valami kellett, azt megmondtam a szakácsnénak, ez a kocsisnak, az a szolgálónak; a szolgáló a béresnek adta odább, míg végre az ukáz elnem érkezett a csizmapucoló pesztonkáig.

S a parancsot megfogadta mindenki.

Hanem egyszer azután én is úgy jártam, mint Éva az almával. Tudta, hogy baj lesz, ha beleharap, hanem a kíváncsiság vagy más valami mégis rávitte a tiltott gyümölcs élvezetére. Egyszer nekem is eszembe jutott, hogy esetleg közvetlen is kiosztom parancsaimat.

Kinéztem az udvarra s ott a béresbe botlottam legelőször. Meghagytam neki, menjen a szőlőbe, s szedjen egy kézikosárra való cseresznyét — mert vendég érkezik s azt cseresznyével akarom traktálni.

A béres szóval se felelt. Megállott előttem akár egy czövek. S jómagam mint akinek rendjén a szénája, szépen tovább oldalaztam. Ebédután lévén, jót aludtam s estefelé kísértáram a vasutra. Mi csak gyalogszerrel szoktuk fogadni a mi vendégeinket.

S a mi vendégünk csakugyan megérkezett

NAPTÁR.

— Szeptember 3. —

Kedd, Róm. kath. Mausvét hv. Prot. Hildegard. Gör. kel. Zoték és tár. Izr. Elul. august. 20.
Nap két 5 óra 1 p., nyug. 6 óra 19 p. Hold kelte 6 óra 12 p. nyug. 3 óra 56 perc.

Szept. 3. Biharvármegye közg. bizottságának ülése.
" 5. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.
" 7-9. A polgári lövész-egylet szabad díjlövészete.
" 12. Nagyvárad város közgyűlése d. u. 3 órakor.
" 15. Iványi Ödön sarkóvénak ünnepélyes leleplezése d. e. 11 órakor.
" 18. Biharvármegye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.
" 22. A nagyváradai iparos ifjak egyletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.
Október 7. Katonai lövésár Nagy-Szalontán.
" 9. Katonai lövésár Nagyváradon.
" 11. Katonai lövésár Székelyhídon.
" 12. Katonai lövésár Er-Mihályfalván.

A püspöki konferencia.

Nagyvárad, szeptember 1.

A püspöki kar az egyházpolitikai reform végrehajtása tárgyában befejezte tanácskozásait. A konferencia napirendjére a hercegprimás nem is tűzött ki egyéb elintézendőket s így az értekezlet betöltvén feladatát, szétoszlott.

A püspöki kar megállapodása — a mint már jeleztük — két körlevélben van meghatározva. A híveknek kiadandó pásztorlevélben s a papságnak adandó utasításban. Az a tény, hogy közös pásztorlevél adatik ki, a legfőnyesebben megegyezik a híreszteléseket arról, hogy a püspöki kar kebelében nincs e kérdésben egyetértés.

A konferenciáról a következő tudósítást adjuk:

A püspöki kar vasárnap délelőtt folytatta és be is fejezte értekezletét az új egyházpolitikai törvényekkel szemben követendő eljárás tárgyában. A herceg-primás budavári palotájában ugyanazok az egyháznagyok gyűltek össze, akik a szombati tanácskozásban részt vettek.

Vasary Kolos, bibornok herceg-primás pont tíz órakor nyitván meg a gyűlést, a jegyzőkönyv vezetésére Fehér Póly pannonhalmi főpapot kérte fel. A püspöki kar azonnal hozzáfogott a szombaton előterjesztett főpásztori körlevél-tervezet tárgyalásába. Ezúttal is beható felszólalások történtek s a felszólalások ismét békés szelleműek voltak.

Ötödfél órai szakadatlan tanácskozás után végleg megállapították úgy a hívekhez magyar nyelven kibocsátandó közös főpásztori körle-

Megindultam. A gazda azt kérdezte:

— No mit esinálz majd velük?

— Elverem valamennyit a háztól. Ha már menni akarnak, hát inkább én hajtom őket.

— Az Istenért, fiam, csak okosan, elne hirtelenkedjél semmit — szól utánam az öreg. Pedig én nagyon is hirtelenkedtem.

Összecsődítettem valamennyit s tudomásukra hoztam, hogy félórai gondolkodásidőt engedek nekik. Ha maradnak jelentsék, ha pedig nem, akkor hát takarodjanak bagáziástul, mert akit félóra mulva még a háznál találók, annak leverem a lábát.

Visszamentem a gazdát vigasztalni.

Fertályóra mulva valaki kopogtatott az ajtón. A pesztonka volt.

— Mit akarsz? — rivalltam rá:

— Hát kérem szépen ... izé ... a kisaszonny ... a János ... meg az András ... men ...

— Mit akarnak? — vágta a szavába.

— Nem mernek bejönni. Engem küldtek.

— Elmennek?

— Mert igenis hogy nem. Maradni akarnak, ha méltóztatik őket megtartani.

— Legyen. Maradhatnak. De ha egyitek még egyszer mukkanni mer, azt fölakaszljuk.

— Igenis kérem alássan — felelt a pesztonka s magát ügyetlenül meghajtva iparkodott kifelé, nehogy rajta tegyük az első próbát.

és a csend, meg a béke helyreállott a házban. A radikális kura legjobban használ az ilyen gychenna lelkek között.

A házigazda egy darabig megint nyugodtan alhatott.

velet, mint a papok számára szóló latin nyelvű főpásztori körlevél szövegét.

Mind a két körlevelet a hercegprimás nyomtatja ki s küldi szét a megyés püspököknek, akik gondoskodni fognak azoknak kellő módon való elterjesztéséről.

Miután a tárgyalás a főpapok idejét teljesen igénybe vette, a kisebb jelentőségű ügyek tárgyalását a napirendről levetették s délután fél háromkor a hercegprimás a püspöki konferenciát berekesztette. Előbb azonban elhatározták, hogy a tárgyalásról és a megállapodásokról hivatalos értesítést nem adnak ki.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

* A királyné programja. Ő felsége Erzsébet királyasszony szeptember 2-án Aix-les-Bains-ba érkezett, a hol a Splendide-szállóban fog lakni. A nagy udvari hajtvadászatokra azonban a királyné a királylyal együtt Gödöllőre érkezik. Mint hírlék, az idén parforce-vadászatok is lesznek s hogy a királyné is, annyi év után először, nyeregbe fog szállni. Az első udvari vadászat szeptember 8-án lesz, e melyen már Ferdinánd toszkánai herceg is részt fog venni.

* Diszfelirat a bibornoknak. Részletesen leírtuk már azt a lelkes tüntetést, melyet a nagyváradai kath. polgárok rendeztek Főpásztoruknak a »Pesti Hírlap« ismert támadásával szemben, itt csak annak megemlézésére szoritkozunk, hogy a százas bizottság, mely tegnap délelőtt tisztelt dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspöknel, hosszú kocsisorban, impozáns menetben vonult fel a főutczán át a rezidenciához. A felirat, melyet átnyújtottak az ünnepelt Főpásztornak, remek szépen volt leírva és még remekebbül díszkötésbe foglalva. A csinos könyv alakú, bársony kötésű, tartály külső részén arany nyomásban a következő olvashatók:

Főmagasságu és föltisztelendő

DR. SCHLAUCH LÖRINCZ

bibornok és latin szert. megyés püspökünknek

a legnagyobb hódolattal

a nagyváradai r. kath. polgárok

1895. szept. 1.

A gyönyörű munka, talán felesleges is megjegyezni, Schmeidt Gyula kitűnő hírvé könyv költő műhelyéből került ki.

* Az esztergomi vashíd. A »M. S.« írja, hogy ez a hatalmas alkotmány közeledek teljes befejezéséhez s mindennap közeledek hozza a felavatási ünnepet. A márványtáblán, mely a zárókőre fog illeszteni, rajta van a király, a miniszterelnök, a közlekedési miniszter neve stb. csak Vasary Kolos hercegprimás neve hiányzik, aki pedig hazafias aldozatkészséggel 7000 forint évi jövedelemről mondott le, mikor az új híd építésének tárgyalásai kezdődtek, lévén eddig az Esztergomot a tulparttal összekötő híd a primacié. Hogy kit terhel ez a mulasztás és tapintatlanság, azt nem kutatjuk, de az egész város mélyen átérzi az örömet zavaró eme »hibáskát.«

Az »Izbug« sztrájkol.

Mintha csak látnók, hogy szedi ránczokba homlokát a mi népszerű, vasmagyar kir. tanfelügyelőnk: Sipos Orbán.

Haragszik, hogy még csak az ujságírók sem tudták megtanulni ennek a szeszélyes forrásnak az igazi magyar nevét, pedig milyen ünnepélyes és érdekes nemzetiségi vita után

tartották meg annak idején a »Dagadó-forrás« keresztelőjét.

Sipos Orbán, Foványi Géza, Dus László, Jancsó Dezső meg a többi kárpátgyeleti tagok néhány esztendővel ezelőtt egy lombátorban lesték, mikor méltóztatik kidagadni az Izbugnak, de hiába várták, hiába lesték a hosszú kocsisoron odavándorolt magyar és oláh, a Kárpátgyeletben — testvérek, az özönvíz nem akart kibuggyanni a sziklaüregekből; csak ott emelkedett, meg szállott alá a jéghideg forrás vize.

De azért mégis »Dagadó forrás« lett a neve az »Izbug«-nak.

Hagyjuk a régi dolgokat és térjünk át a tulajdonképpeni tárgyra. Az »Izbug«, illetve »Dagadó«-forrás, mely Vaskóh vidékén egy magas hegy aljában fekszik, teljesen visszavonult.

Két hét óta nem öntött ki és ezt a babonások arra magyarázzák, hogy mostanában bűnös emberek jártak ott körülete gyógyulást keresni, de a józan gondolkodásuak a »Dagadó-forrás« sztrájkjából nagy szárazságot következtetnek a jövőre.

* A esanádi püspök ünneplése. Szeptember 1-én volt öt éve, hogy Dessffy Sándort esanádgyházmegyei püspökké szentelte föl Kassán Bubicz Zsigmond kassai püspök. Az évforduló napján az egyházmegye összes templomaiban hálaadó nagymiséket mondtak.

* Lapunk tegnapi két külön kiadását a vidéki előfizetőkre való tekintetből csatoljuk.

* Szemle a 15-ik huszárezred felett. Báró Waldstädten tábornagy s a hetedik hadtest parancsnoka, a napokban a eszéki erdő alatti térségen szemlét tartott a 15-ik, valamint az aradi 3-ik Hadik huszárezred legénysége felett. A huszárezred már a kora reggeli órákban vonultak ki. Az érdekes szemle csaknem egy óra hosszáig tartott, miután br. Waldstädten teljes megelégedését fejezte ki a huszárság kiképzéséért a huszártisztikar előtt.

* Az első hatás. Biharról írja tudósítónk, hogy vasárnap dobolták ki náluk, mit kell tenniük az atyafiaknak, ha házasodni, kereszteni, vagy majd válni akarnak. Szóval az anyakönyvezetésre vonatkozó miniszteri hirdetményeket tette közzé a község reklámférfia: a dobos. A lakosok valóságos párbeszédet folytattak a dobossal, hogy ők bizony nem úgy tesznek, nekik nem kell ez a história; mire való már a szegény embert így elbolondítani. Csak akkor hagyták abba az elégedetlenkedést, mikor a jegyző megmagyarázta, hogy ez törvény és muszáj engedelmessékedni.

* Nyolczvan esztendő fiatalaság. Egy ilyen nyolczvan esztendő fiatalaságról vesszük a következő hírt: Kétegyháza községe nagy ünnepet ült tegnap, szeptember 2-án. Galambösz földesura, id. gróf Almásy Kálmán érte meg e napon nyolczvanadik születése napját. A fekkölt gondolkozásu főur a mánás világ egyik legnemesebb s legérdekesebb alakja. A ki hosszú életén sok jót tett s nem fáradt bele a jöttevés nehéz munkájába. S a halálanság nem öregítette meg. — Fialat most is és a föld népe közt élve üde maradt és hívó. A gróf fiatal korát a katonapályán töltötte, melyet atyja halála után mint huszárkapitány hagyott el. A negyvenes években a vármegyei életben tevékeny részt vett, a szabadságharc lezajlása után pedig gazdaságainak szentelte életét. Apai örökségét megkettőzte és ma Magyarország legnagyobb birtokosai közé tartozik, uradalmi mintagazdaságok s főleg marha-állományai külföldön is a keresettek közé tartozik. Mint ember páratlan jószívű, erről tesz tanúságot vallásos és hazafias alapítványainak legiója. Igen számos iskolát alapított, melyek közül kiválik a két-egyházi óvoda, mely egészen modern berendezésű és Kétegyháza magyarosítási missziót teljesít. A fekkölt gondolkozásu gróf a napi politika hullámai-tól távol tartja magát. A humanitás munkájában

eltöltött évek nyolczvanadikán ült ünnepet ez a község, mely az öreg fiatal mágnást, a nagy mezőgazdát vallja urának s jöltevéjének.

* **Nem kell a „Pesti Hírlap“.** Követésre méltó példát regisztrálunk. Nagyvárad katolikus polgárai a „Pesti Hírlap“-ot a szennyos cikk megjelenése óta felbontatlanul visszautasítják. Sőt tudomásunk van arról is, hogy más vallású előkelőségek szintén így bántak el azzal a magáról megfélemedezett ujsággal.

* **Sedan napja.** Huszonöt esztendeje éppen, hogy Franciaország megszűnt császárság lenni. 1870. szeptember 2-án fogságba került III. Napoleon s vele együtt egy egész hadsereg, százezernél több katona vitétt Németországba; Eugénia császárné pedig kénytelen volt Párisból menekülni. Ezt a nagy győzelmi napot ülte meg Németország. Az öreg császár palatinusaival együtt az egyetlen Bismarckot kivéve, nem érte meg ezt a negyedszázados jubileumot, a francia császár is rég elköltözött örökre s fiát is utólte a végzet a zulukafferek között, csak Eugénia excsászárné gyászolja még elvesztett dicsőségét és szeretteinek elhunytát. Németország erős és hatalmas, Bismarckja létrehozta Andrássy Gyula gróf kezdeményezésére a hármasszövetséget, de a francziák köztársasága is szívére vette a végzetes vereségeket s óriási léptekkel haladt előre s a hármasszövetséggel szemben az orosz-francia barátságot kötötte meg. Németország ujjongott szeptember 2-án, de Franciaország nyugalommal és önmegelégedéssel ülhelt meg a sedáni napot, mert a lefolyt 25 esztendő alatt gyarapodott és fejlődött, ujjalakulását majdnem egészen befejezte. Németország e nagy napon elismeri a francziák haladását minden téren s a sedáni nap ünneplését mindenütt úgy rendezték, hogy ez a francziák érzékenységét meg ne sértse.

* **Lesz sertésvásár?** Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester tegnap jelentést tett a földmivélségi miniszternek, hogy a Lederer Kálmán szeszgyárban a száj- és körömfájás teljesen megszűnt s a zárlat alól a hizlalda feloldatott. Ez alkalomból felkérte a minisztert, hogy az alsó-ausztriai helytartóság részéről elrendelt s teljesen indokolatlan szarvasmarha beviteli tilalom megszüntetését eszközölje ki, a *sertésvész miatt elrendelt zárlat alól pedig a várost sürgősen mentse fel, hogy a szeptember 13- és 14-ikére eső országos vásár megtartható legyen.* Mi már hetekkel ezelőtt sürgettük a zár megszüntetését, mert az ipar és kereskedelem pang, még pedig az államnak és városnak, nemcsak az egyeseknek kárára. Mióta a zárlat tart — írja a polgármester — az adótarozásokat sem képesek kellő eredménnyel behajtani.

* **Szakáll Antal öngyilkossága.** Egy jobb sorsra érdemes, öreg színművész járta be az ország nagyobb városait, hogy meghonosítsa a külföldön anyagi sikereket is aratni szokott szavallati estélyeket. A magyar színművészet egyik legbuzgóbb művelője: Szakáll Antal recitátor Nagyváradon is bemutatta időnkint művészetét, de mindannyiszor kevés érdeklődéssel találkozott az operette-kultuszban felnőtt közönség részéről. Ez a vén színész, ki már negyven éven át ette a vándorszínészek keserű kenyerét, határozott tehetség volt, sőt 1884-ben szó volt arról, hogy szerződötték a nemzeti színházhoz. Legnagyobb vágya azonban nem teljesedett be, helyette Ujházi jutott a nemzeti színházhoz. Szakáll — mint fentebb írtuk — ezután bejárta az egész országot s minden nagyobb városban szavalt Shakespeare-ből s néhány év alatt szép hírnévre tett szert. A múlt évben baleset érte; szivárával megégette az ajkát és rákot kapott. Betegsége annyira elkeserítette a különben is sok nélkülözéseknek kitett embert, hogy a napokban Budapesten a Diána-fürdőben agyonlőtte magát és haldokolva szállították a Rókus-kórházba. Szakállnak szomorú sorsáról táviratilag értesítették testvérét Szakáll Rózsát, akit a nagyváradiak itteni szereplései után szintén ismernek. Valamikor ő is kedvence volt a mi színházi közönségünknek.

* **Iskolai év megkezdése.** A nagyváradi iskolákban az új iskolai év holnap veszi kezdetét. A vidéki tanulók mindenfelől özönlenek

a városba. Az iskolai év megkezdése láthatólag felrázta a várost nyári álmából. Az utcák kezdenek élénkülni. Különösen egyes könyvkereskedések tömve vannak a tankönyveket vásárló tanulókkal. Különben az iskola év megkezdését nem az utcái diák-vásárok jelzik, a hol az ócska könyveket licitálják nagy élénkséggel, sem a vidéki bevonulások, de a legelső a mi a meginduló iskolai évet jelzi, az egy nagy tömeg szegény asszony felvonulása a rendőrségre. A folyosókon a délelőttök folyamán tömegesen állnak a szegényebb sorsu szülők, a kiknek mindnek szegénységi bizonyítvány kell, hogy fiaik tandíjmentességet nyerjenek. A szegénységi bizonyítvány kiállítása nem gyorsan megy, miután több hivatalt jár meg, ellenőrzés szempontjából s ilyenformán ez ácsorgásoknak, utána járásoknak se vége, se hossza.

* **Szabók mozgalma.** A szabó-iparosok szakosztálya f. hó 1-én, Voncez Zsigmond, szakosztályi alelnök-pénztáros elnökle alatt rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlés tárgyát különösen az képezte, hogy az üzlettel bíró szabó iparosoknál szokásos műhelyen kívül oly egyénekké váló dolgoztatást, kik iparjoggal nem bírnak s mely a kis iparosokat fölötté károsítja, megszüntessék.

A tárgy beható megvitatása után egyhangulag elhatározta a közgyűlés, hogy erős mozgalmat indít az iránt, hogy a nagyobb iparosok eskis olyanoknak adhassanak ki munkát, kik önálló iparosok.

Erre nézve megbizta a közgyűlés a szakosztály elnökségét egy körlevél szerkesztésével, melyben felhívandók lesznek az összes nagyváradi szabó iparosok a mozgalomhoz leendő hozzájárulásra.

* **Kinevezések.** Schlauch Lőrincz bibornok-püspök Gróf Ferencz gyulai plébánost szentzéki ülnökké, Mayer Antal nagyváradi-ujvárosi segédlelkészt egyházmegyei hivatali iktatóvá, s püspökségi könyvtárnokká nevezte ki. Segédlelkészt Nagyvárad-ujvárosra Pákh Emánuel helyezte át Békéscsúrról.

* **Mise, szegzett szuronyok mellett.** Naszvad tisztán r. kath. lakosainak a kántorválasztás óta nem a legjobb híruk van a vidéken. Ugyanis az első választást az egyházmegyei hatóság megsemmisítvén, új választást rendelt el pótlólag, de ez a nép terrorizmusa miatt meddő maradt; végül a primás június hó 2-ikán nevezett ki számukra egyet a bajesi kántor személyében, ezt azonban nem eresztették a kórusra, agyonütéssel fenyegetvén, be sem költözködhettek. A napokban 20 esendő érkezett Naszvadra, egyszersmind a bajesi kántortanító beköltözködésének eszközzésére. Betorszállító kocsiját szuronyos esendőörök kísérték, tekintve, hogy a nép mezei munkával van elfoglalva, zavarás nem történt. Vasárnapra van tervezve az ellenállás; ekkor az új kántor 20 szuronyos esendő asszisztenciája mellett vonul fel a kórusra, hogy végre egy nagymisé elgorgonáljon, mert e 3500 lelket számláló községben öt hónap óta nem volt nagymise. A lakosság hangulata igen ingerült, a esendőörök bizonytalan időre itt maradt.

* **Eljegyzés.** Clementis Árpád építés-rajzoló szombaton tartotta eljegyzését Csepregi József polgártársunk szeretetreméltó, szép leányával: Irénnel.

* **Lehet-e az apáca koresma-czimer?** Budapesten a Józsefvárosban van egy koresma, melynek czégtáblájára egy apáca van festve ezen felirattal:

„Sverteczky Gáspár vendéglője az apácához.“
Ez a tisztességtelen eljárás minden jóérezsű katolikus embert méltán felháborított és feljelentést tettek a koresmáros ellen a VIII. kerületi előjáróság-nál, amelynek vezetője Hamvai Sándor hivatalos idézés mellőzésével csak magához kéréte és felszólította Sverteczkyt a vallásos érületet sértő czégtábla eltávolítására. A koresmáros — írja egyik budapesti ujság — azzal a gyalázatos valótlán indokolással, hogy ha a római pápához címzett kávéházak vannak, lehet apácához címzett koresma is, a czégtábla eltávolítását megtagadta. Az előjáróság pedig ahelyett, hogy azt karhatalommal eltávolította volna, gondolkodik, vajjon mit csináljon? Ehhez sem kell több kommentár.

* **Papszentelés.** Nyári Ignác, Varju Lajos és Szabó Ferencz András nagyváradi l. sz. egyházmegyei pályavégzett papnövendékeknek, to-

vábbá Zsálik Privát, a helybeli irgalmasrendi ház ünnepélyes fogadalmas tagjának folyó hó 13-án a tonsurat és kisebb egyházi rendeket, 14-én a subdiaconust adandja fel, és az említetteket, továbbá Besser Hugó Sztróiny Antal nagyváradi l. sz. egyházmegyei szerpapokat folyó hó 17-én áldozó papokká szentelendi fel.

* **Egy nő élethálharcza a rablóval.** Ipolypászti községben vakmerő rablótámadásnak volt kitéve a saját házában Mészáros Kálmán odavaló jómodu körjegyző felesége. A körjegyző hivatalos ügyben Ipolypászig utazott, s nejét egyedül hagyta otthon. Távolléte alatt a nőhöz beállított egy gyanus külsejű ember s pénzt követelt. Az asszony elutasító választ adott, mire az idegen kést rántott elő és rárohant a jegyzőnére. A megrémült nő minden erejét összeszedve, megragadta a rabló két karját s teljes erejéből elkezdett segítségért kiáltani. Percek teltek el, míg a szomszédok a segélykiáltást meghallották s ezalatt a nő végső erőfeszítéssel küzdött a rablóval. A kés egy ízben a nyakát is érintette és megsebezte. A legválságosabb pillanatban rontottak be a kapun a segítségre siető emberek, mire a vakmerő támadó elmenekült. A nő a nagy erőfeszítés, meg a kiállott izgalmak következtében összerogyott s férje, akit táviratilag hívtak haza, ágyban fekve, súlyosan belegen találta. Az elmenekült merénylő kézrekerítésére a esendőörök több csapatát mozgósították.

* **Posványból a halálba.** Budai Mari tegnap ugyancsak megijesztette a nagyváradi rendőrség kulcsos káplárját. A börtönben az ablak keresztfájára felkötötte magát s már be is vágta volna hitvány életét, ha Barcsa rendőr észre nem veszi. Budai Mari elhagyta a férjét és elkülönözve lassankint belemerült a hűn fertőjébe. Tegnap az orvosok betegnek nyilvánítták és a kórházba akarták szállítani. A posványból a halálba akart menekülni, ezért követelt el öngyilkossági kísérletet.

* **RENDŐRI HIREK.** Bucsuzó alszínész. Roth Henrik, aki rézgyűrűket szokott arany helyett eladni, most másképp szerez pénzt. A helybeli színtársulat tagjának adja ki magát és a szokásos verssel bucsuzik. A rendőrség keresi. — Verekedés a zsinagógában. Két nagyváradi izr. ember a zsinagógában összekapott és véres verekedést rögtönöztek a szent szombati napon. A rendőrség vizsgálja az ügyet. — A furfangos csaló. A ki dr. Nemes Aront megkárosította, kézrekerült. Cs. Sára nem is tagadja, hogy ott járt akkor este és a fiu meg, aki a ruhát oda adta. rá vallott.

* **Etsedy képe.** Az öreg Etsedy bácsi kisorsolt egy képet. Gizella-névvel Nagy Imrét érte a a szerenese (?)

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 8-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 8-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vidéki levelezés.

Nagy-Szántó, 1895. szept. 2.

Tekintetes szerkesztő ur!

Lélekemelő ünnepély folyt le szept. hó 1-én azaz: vasárnap Nagyszántón. Rég óhajtott vágyunk, vallásos érületünk legnyitabb kifejezést — keresztzentelést ünnepeltünk.

Ha valamikor, akkor igenis észlelhető volt, mennyire vigasztalója a szent kereszt a vallásosoknak és viszont megfélemlítője a gonoszok-

nak. Teszem eme kis észrevételemet tekintetes szerkesztő ur önkénytelenül vonatkozással a mai kor romlottságára, hitközönységére, de vonatkozással azon szomorú jelenségekre, melyekkel küzdenünk kell.

A kereszt jelével diszitettük fel kis templomunk udvarát. Már korán reggel a községi valláskülönbség nélkül egybeforrva a főkegyházakból is szép számmal összesereglett néppel, elárulták az nap nevezetességét.

Sok, nagyon sok ma a ma, ölbevére kisdedeket siettek a feszülethez, hogy a kis Jézuskát nekik megmutassák.

A harangok zugása jelezte csakhamar, hogy az ünnepély kezdetét vette. A szent misét Mihutz Péter ker, esperes végezte a helybeli lelkész segédlete mellett. Az ambori ima után a sz. mise végén az oltárból adott jelre a zsufolásig összegyűlt nép egyházi zászlók alatt a templomi udvarra tódult, apraja-nagyja egy szívvel, egy akarattal ismételtlen elénekelve egyházunk ama szép énekét: *Üdvözítsd uram a te népedet és áldd meg a te örökségedet. Adj győzelmet ellenségei felett a mi igazhitű apostoli királyunknak és a te kereszteddel őrizd meg a te képedet.*

A szentelendő kereszt közelében zöld galnyakból rögtönzött sátorba elhelyezkedve a szentelési szertartások végeztek, melyek után az esperes lendületes egyházi beszédjében az ünnep főnségét ecsetelte, kiemelve gör. kath. egyházunk fényes szertartásait mint az emberi természet erőtlenségét gyámolító és istenekhez emelő szereket, mint fontos történetek, igazságok stb. eszünkbe hozoit.

Ezek után a szokott imák között az esperes a művészies és szép kivitelű vasból öntött keresztet többszörösen szentelt vízzel behintette felszentelte.

Ily előzmények után a nép körmenetben nagy lelkesedéssel énekelte ugyancsak egyházunk magasztos énekét: *Üdvözlégy életet adó sz. kereszt, mely egy helyen letűzetett, és minden nemzetnek életet adott...* és más alkalmi énekeket.

Legvégül ünnepélyes áldásosztás után a nép szép rendben elfelejthetetlen emléket vivén magával, hazaoszlott. N.

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

Maszlay Károly 12 drb és Murányi Károly 1 drb bekötött könyvet ajándékoztak az iparos kör könyvtárának, mely szívélyes adakozásukért fogadják ez uton is köszönetemet.

Nagyvárad, 1895. szept. hó 2-án.

Mészáros József,
ip. kör elnöke.

Kérelem a város közönségéhez.

Alólirott azon alázatos kérelemmel járulok Nagyvárad város mélyen tisztelt közönségéhez és polgáraihoz miszerint kegyeskedjenek a katonai elszállásolási bárczáikat a nagyvárad elaggott és munkaképtelen iparosok alapja javára adományozni és azokat az ipartestület hivatalos helyiségében, vagy nekem átszolgáltatni szíveskedjenek.

Tekintettel a nemes célra azon reményt táplálom, hogy a fenti kérelmem viszhangra talál. Nagyvárad város közönségének és polgárainak nemesen érző kebelében.

Maradtam

Nagyváradon, 1895. szept. hó 2-án.

Kiváló tisztelettel

Andriska Károly,
ipartest. alelnök.

E G Y L E T.

A nagyvárad polgári lövész-egylet Rhédey-kerti felügyelősége.

A nagyvárad polg. lövész-egylet Rhédey-kerti felügyelősége folyó évi szeptember hó 5-én délután 5 órakor a Sport-pavillonban nagy értekezletet tart oly czélből, hogy a helybeli sport-kedvelők kívánalmainak, ohajtásainak és nézeteinek meghallgatásával, — a helyiségek berendezése, mikénti használati módja és a

fizetendő díjakra vonatkozólag magát a felügyelőség tájékozhassa; — valamint azon czélből is, hogy a helybeli sport-egyletek közös szervezetben leendő egyesítésének kérdése megbeszéltessek.

Ez értekezletre felügyelőségünk meghívókat is bocsátott ki, — azonban csak ezek szétküldése után győződött meg arról, hogy még számosan vannak városunkban hivatott sportkedvelők, kiknek részére a csekély számban nyomtatott meghívó nem jutott, — és miután a meghívók ismételt nyomtatásával elkéztünk, e helyen pótoljuk azt, midőn városunk minden intelligens sport-kedvelő férfiát a folyó évi szeptember hó 5-ik napján tartandó sport-értekezletre tisztelettel meghívjuk. — s kérjük, hogy ha esetleg személyére szóló meghívót meg nem kapta volna is, az értekezleten részt venni szíveskedjék,

Kelt Nagyváradon, 1895. évi szeptember hó 2-án.

A Rhédey-kerti felügyelőség nevében:
Mezey Mihály.

S p o r t.

Czellövészet. A polgári lövőházban szeptember hó 1-én tartott lövészetben kilövetett, mély lövésekre 450 lövés 140 feketében, 278 körrel, kör lövésekre 250 lövés.

Négyeseket lőttek: Mezey Mihály hármat, Kunz Gusztáv és ifj. Tóth Ferencz egyet-egyet.

Díjakat nyertek mély lövésekre Mezey Mihály és Kunz Gusztáv. Körlovésekre Mezey Mihály és Török László.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

K e d d e n: *Szép Helena.* Sugár Aranka jutalomjátéka.

S z e r d á n: *Szentiván éji álom.*

C s ü t ö r t ö k ö n: *Szegény ifju története.* Tompa Kálmán jutalomjátéka.

P é n t e k: *Tolo és Tala.*

S z o m b a t: *Tosca* itt először. Gál Gy. jutalomjátéka.

V a s á r n a p: *A takácsok* itt először.

Koldus diák.

Vasárnap délután Milöcker Károly kedves zenéjü operettejében volt alkalmunk gyönyörködni. A szereplők közül különösen Mezey Aranka csengő, érzésteljes finom árnyalatú hangjával a közönséget folytonos tapsokra ragadta. Szathmári Rózsika sokkal élénkebb volt és örömmel konstatálják folytonos fejlődését. Ligetiről is hasonlót mondhatunk. Szendrey a tőle megszokott routinnal játszott.

Az igmándi kispap.

A vasárnap esti előadást szép számú közönség nézte végig és a népszinmű józan humorán, természetes komikumán igen jól mulatott. Réthy Laura (Eszti) könnyed játékaival és érzéssel előadott magyar dalaival valóságos tapsvihart aratott. Benedek (Ferencz, a kispap) dacára szemmel látható betegségének, jó fel fogással, fesztelenséggel és nagy nyugalommal játszott. Szendrei (Király Pista) ismét kitünő gense-színésznek bizonyult. Delli Emma (Lászlák Zsuzsa) tüzzel, természetes könnyűséggel, alakított. Ligeti igazi komikummal játszotta meg szerepét. Rónaszéki folytonos derűtségben tartotta a közönséget. Gál Gy. Tolnainé nehéz szerepüket, mely hol vig, hol szomorú, valódi művészekhez illőn játszották meg.

Szókimondó asszonyság.

Tegnap este Sardou szinműve a *Szókimondó asszonyság* került szinre az idényben nyolczadszor és telt ház előtt. A szinmű előadása kifogástalan volt. — Delli Emma páratlan alakítást nyújtott, Gál, Tompa, Hunyadi, Balassa, Ligeti a tőlük megszokott bravurral játszottak.

Ez alkalommal figyelmeztetjük a rendezőseget, hogy ha Szabó Lászlónét Mária-Luiza császárnőnek jelzi a szinlapon, ugy ne engedje őt az udvari hölgyek sorozatában megjeleni.

Sugár Aranka jutalomjátéka.

Ma este lesz a társulat kedvelt énekesnőjének Sugár Arankának a jutalomjátéka. — Mivel Sugár Arankának ügyes játékában, érczes, csengő, finom árnyalatu hangjában oly sokszor gyönyörködtünk, azt hisszük, hogy a közönség nem fog elmaradni, hanem tömeges megjelenésével fogja őt kitüntetni, melyet igazán nagyon megérdemelt. — Az igen érdekesnek ígérkező estén a főbb szerepeket Sugár Aranka, Bartsch, Rónaszéki, Balassa és Ligeti fogják játszani.

REGENY-OSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

Írta: Valnicsek Béla.

(Folytatás.)

17

S mivel többször találkoztak, annál jobban vonzódtak egymáshoz, úgy, hogy Windisch figyelmét sem kerülte ki a fiatalok eme vonzalma.

— Juliska — szólítá meg egy alkalommal Windisch varrással foglalkozó leányát, nem vetted észre, hogy Karf feltűnően jól érzi magát körünkben?

Juliska pirulva tekintett munkájáról atyjára s így szólt:

— Valóban én is észrevettem; bizonyára örül, hogy régi ismerősökre talált itt, a távolban!

— Mindenesetre ez is egyik oka jókedvének, de talán s fürkészőleg tekintett leányára, talán neked is részed van a dologban?

A piruló Juliska e szavaknál megszurta a tüvel az ujját s ez többet mondott minden feleletnél.

Windisch észrevette leányának zavarát s nem akarta azt még fokozni, azért másra terelé a beszédet.

S mily érzelmekkel volt Sándor eltelve?

Ó boldog volt s érezte, hogy Juliska mindig kisebb és kisebb térre szorítja szívében ama fájó emléket, melynek Róza volt az oka, míg végre teljesen elenyészett az. Juliskában mindazon tulajdonságok, erények meg voltak, melyek miatt Rózáat szerette: a valóságosság, őszinteség, szépség s azért nem kellett sok idő rá, hogy felejtse ezt és szeresse azt.

Érezték, hogy szeretik egymást, azonban egyetlen szóval sem árulták el szerelmüket, míg a szerencsés véletlen nem készítette őket erre.

Windischék szomszédságában ugyanis fiatal özvegy lakott, kinek öt éves kis leánykája, Anna, gyakran járt hozzájuk.

Juliska szívesen tölté szabad óráit az elkenyézett Annuskával s megtörtént, hogy midőn Karf is ott volt, együtt mulattak vele.

Egy alkalommal, midőn Windisch nem volt otthon, Sándor ismét Annuska társaságában találta Juliskát.

A gyermek, amint Sándor az ajtón belépett, ujjongva szaladt eleibe s e szavakra fakadt:

— Bácsi, épen rólad beszélünk; Juliska néni azt mondta, hogy puszt meg czukrot kapok, ha eljön a bácsi.

Juliska arcát pir önté el a csacska gyermek szavaira, aki ezután hozzá futott s tenyerét tartá. Mikor már megkapta a czukrot, Juliska ölébe kapta a gyermeket s megcsókolá.

Annuska ezután tovább folytata a csacsogását:

— Hát a bácsinak miért nem adsz puszt, néni?

E szavak mindkettőt zavarba hozták s szótlanul tekintettek egymásra. A kis gyermek durezás lett a beállott csend miatt és Sándorhoz menve, megfogta ennek kezét s így szólt: — Gyere, bácsi, puszt meg a néni.

Sándor néhány pillanatig gondolkozott, majd leküzdé zavarát s engedve a gyermek nógatásának, Juliskához hajolt s megcsókolá őt.

Ez volt az első csók, amelylyel egymást eljegyezték s a csintalan leányka vigan tapsolt apró kezecskéivel, hogy sikerült szándéka.

Alig csattant el a csók, a következő pillanatban Windisch állott előttük, aki néma tanuja volt a történeteknek s akit zavarukban nem is vettek észre.

Windisch kebelére ölelé Juliskát meg Sándort s homlokán csókolá mindkettőjüket; Annuska felhasználta ezen alkalmas pillanatot s kiszökött kis játszótársaihoz.
Néhány nappal később mindenki Windisch Juliskának Karf Sándorral a fiatal festőművész-történet eljegyzéséről bezzelt.
(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A jövő évi költségvetés.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távir.) A jövő évi költségvetési előirányzat végleg elkészült. Az előirányzat csekély felesleggel zárul, de hogy az mennyire realis, az is mutatja, hogy az idén a kiadás az előirányzatot kerek tíz millióval mulja felül. A költségvetésben legnagyobb összeg jut a kereskedelmi miniszternek az államvasutak új beruházása címén egy millió 500,000 frt; az országos kiállítás költségeire 500,000 frt, a belügyminisztérium anyakönyvi kiadásaira másfél millió forint, az igazságügyi miniszternek pedig a bírói létszám és új bírósági hivatalok felállítására 500,000 frt, a honvédelmi miniszternek az új főparancsnoksági épület berendezésére, valamint új magasabb tiszti állások betöltése, a gyalogszázadosok folytatolagos lovasítása stb. címén 500,000 frt, a vallás- és közoktatásügyi miniszter új népiskolák felállítására és a tanítói fizetések valamint nyugdíjak minimális összegre való kiegészítésére; az új felsőbb leányiskola berendezésére 400,000 frt, a földmívelésügyi miniszter pedig némi több kiadása címén százezer frtot kap; végre a pénzügyminisztérium költsége emelkedik 600 ezer forinttal; mely tulnyomó részben személyi kiadásoknak, nevezetesen az állami tisztviselők kiállítási drágasági pótlékául fog szolgálni.

Zsidók a király előtt.

Budweis, szept. 2. (Saját tud. távir.) Nagy feltűnést keltett az a körülmény, hogy Ő felsége ma a hitközség küldöttségét nem fogadta a vallásfelekezetek sorában, hanem a tisztelgő társulatok között.

Az osztrák kormányválság.

Bécs, szeptember 2. (Saját tud. távir.) Egy reggeli újság azt a hírt közölte, hogy Badeni gróf visszautasította a kabinetalakításra való meghívást. Ez a hír nem felel meg a valóságnak, sőt Badeni gróf érintkezésbe lépett Ledbur gróffal, hogy lehetővé tegye ennek, mint a konzervatív nagybirtokosok képviselőjének a kabinetbe való belépését. A gróf az új kormányban a földmívelési tárczát venné át.

A forrongó Balkán.

Szófia, szept. 2. (Saját tud. távirata) Konstantinápolyból jelentik, hogy a bolgár exarcha komoly konfliktusba keveredett a portával, mert a porta az új bolgár püspökök kinevezése helyett visszahívta az úszkübt és weles-i püspöküket. Az exarcha arra az esetre, ha a porta ezen elhatározásához ragaszkodik, benyújtja lemondását. Szófiában nagy izgatottság uralkodik e miatt mindenütt a hol az exarcha kérdést ismerik. A porta eljárását a maczedóniai mozgalomért való revanchének tekintik és attól félnek, hogy a bolgár elem jogainak megvonása a szerbek felkerekedésével fog

járni Maczedóniában. A maczedóniai felkelés különben most más formában kezd felmerülni. Nyusati Maczedóniából, Monasztio és Seres kerületből ugyanis azt jelentik, hogy egyes kisebb bandák járják be a vidéket. Tirnovó városát megtámadta egy banda, a mely 65 tagból állott, a mely dinamit bombákkal rombolt szét házakat. — Azt mondják, hogy a meggyilkoltak száma igen nagy.

Károlyi Gábor gróf temetése.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távir.) Károlyi Gábor gróf koporsóját ma délután négy órakor szenteltelték be óriási néptömeg volt jelen a végtisztességen, s a család összes a fővárosban időző tagjai. A Károlyi család házai mindenütt gyászlobogó leng. A koporsót ma este elszállították a kaplonyi sirboltba, hova a család tagjai, a függetlenségi és 48-as párt és Czegléd küldöttsége kísérte el.

K ö z g a z d a s á g.

Lóvizsgálatok államköltségen. A földmívelési miniszter táviratilag értesítette S a l Ferencc kir. tanácsos polgármestert, hogy az állami állatorvosokat utasította, hogy a törvényhatósági állatorvosokkal együtt a lovassági hadgyakorlatok megkezdése előtt lóvizsgálatokat tartsanak; miért is utasítsa a törv. hat. állatorvosokat, hogy ezen, az államköltségen esz-közlendő lóvizsgálatoknál az állami állatorvosokkal együtt működjenek.

A magyar vörös-kereszt egyleti sorsjegyek 37. sorsolását meg tartották gróf Csekonics Endre elnöke alatt dr. Tomka István kir. közjegyzőhelyettes jelenlétében.

Törlesztésre kihúzták a következő 29 sorozatszámot: 1139 1389 7357 6533 1529 5495 6095 2135 3803 234 5552 2504 6192 2766 7645 1610 6953 3187 7154 2797 4441 2538 6536 4344 5742 7271 6108 1498 7500. E sorozatokban foglalt 2900 darab sorsjegy mindenikére 6 frt 50 kr törlesztési összeg esik.

Nyereménynyel húzattak ki: **10.000** forintot nyert 630 sor 91 szám, **1000** forintot nyert 7459 sor 66 szám. **500—500** forintot nyertek sor 7158—91, 2336—35 és 116—85.

Száz-száz forintot nyert: 1618—58, 1160—37, 745—67 2248—7 7618—49 4356—41 523—91 573—81 6906—99 5991—12 2666—30 5163—86 3806—37.

Ötven-ötven frtot nyertek: 5738—26 808—5 6381—25 3017—3 4079—94 6620—36 303—30 5838—10 197—62 5986—25 1788—17 6647—24 6091—94 3888—97 6792—17 5792—17 5713—2 5946—90 7609—74 2760—63 3342—79 4347—34 6504—19 7364—41 774—96 6142—50.

25—25 frtot nyertek: 6829—34 5931—11 3332—64 2939—56 1097—82 2817—96 3231—73 608—88 4028—20 5380—61 6325—59 304—22 92—99 4200—51 878—1 2882—86 3235—37 1251—79 7990—98 5007—34 451—83 6926—96 2006—90 3932—82 1718—61 7839—86 535—25 1902—66 4955—85 1213—43 6978—25 2791—57 7343—51 7733—45 1170—22 4513—66 4761—92 2981—52 7308—32 6023—96 7712—13 1143—88 196—38 3925—57 3638—78 947—53 6369—79 2375—82 739—51 1090—23.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsde 1895. szeptember 2-án

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.80
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	103.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.35
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	158.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	147.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	100.25
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	161.25
1860. osztr. államsorsjegyek	14.450
Osztrák-magyar bankrészvény	1065.—

Magyar hitelbank részvény	491.75
Osztrák hitelintézet részvény	494.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	408.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	956.—
Német birodalmi márka	59.10
London vista	120.85
Paris vista	47.80
20 márkás arany	11.82

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlő 122. sz. VI. Kis bérlő 22. sz.
Páros. Páros.

Kedden, 1895. szeptember 3-án

Sugár Aranka jutalomjátéka;

S Z É P H E L É N A.

Operette 3 felvonásban.

Az előadás kezdete 7, vége fél 10 órakor.

Holnap, szerdán szeptember hó 4-én bérlőfolyamban

Szent Iván éji álom.

Tündéres színmű.

A siteri uradalomban
(12 kilométer Nagyvárad vagy Bihartól) circa **3000 hold** erdőterületen gazdag
b ü k k-
és közép
tölgymakk-termés
makkoltatásra kiadó.
Tudakozódhatni a siteri uradalmi intézőségél u. p. Szalárd. 2—3

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legjobb vegyelemezés: ... a bodoki „Matild forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radcini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” víz igazán pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazaifias tisztelettel 198 47—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmege) Bodok (Háromszékmege.)

Beiratások közelednek!

A t. szülők becses figyelmébe ajánlom! Ritka alkalom a szükségletet gyermekruhákban beszerezni.

Felöltők kitűnő szövetekből . 4—12 frtig | Angol Schevyot-öltönyök . . . 7—12 frtig
 Francia kamgarn-öltönyök . 8—16 „ | Gyermek-Costüme 3 évtől 8-ig 3—10 „
 azonkívül **férfi ruhák, vízhatlan Laden-köpenyegek,** valamint mérték utáni rendelések jutányos árban

helybeli saját műhelyemben

készítetnek. Bel- és külföldi szövetek méterenkint is kapható. *Reverendákat* és *Atilla-öltönyöket* legjutányosabb árban készítek.

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M. SÁNDOR

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér

„Magyar Király” kávéház mellett, a Sáfrad-házzal szemben.

(211) 6—10

Telefon összeköttetés!

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Iró és rajzszeretek végkiárúsítása!

Üzletem felhagyása miatt

nagy kiárúsítás

beszerzési áron alól

30%-al!

ROSENBAUM V. VILMOS
 Papir nagy kereskedés
 író- és rajzszeretek
 raktára.
 Könyvnyomda.
 Könyv-
 kötészet

ROSENBAUM V. VILMOS
 ISKOLAI TANULÓK
 5 forint bevásárlásnál
 10% engedmény
 és szép
 AJÁNDÉKOT
 kapnak.

Alapított
 1881.

30%-al!
 olcsóbb mint bárhol

nagy kiárúsítás

Iskolai író- és rajzszeretek

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

Iró és rajzszeretek végkiárúsítása!

Nagy-Teleky- (Német) utca, Dudek-sikátorral szemben.

FÁBRY TESTVÉREK divatáruháza

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca (Rimanóczy-ház.)

Ajánljuk az iskola év kezdetére fiú- és leánygyermek részére szükséges áruk bevásárlására jól berendezett áruraktárunkat, u. m.:

CARLSBADI CZIPÓK,

kalapok, sapkák, ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, zsebkendők, gyapju-, zephir- és Jäger-harisnyák, gamáslik, kötött és szövött kesztyűk, tricó- és Jäger alsó ruhák, batist-, lüster- és creton kötények, derekfűzők, posztó és hárász fej- és vállkendők, muffok és garnitúrák, flanel- és gyapju takarók, paplanok, szalmazsákok, ágylepedők, mosdó szappanok, fésűk, fogkefék, fogszappanok, pénztárczák, zsebkések, könyvtartó szíjjak és táskák, melyeket a legolcsóbb árakon becsajátunk igen tisztelt vevőink s a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Kiváló tisztelettel

FÁBRY TESTVÉREK

Nagyvárad, Fő-utca.

(221) 3—5